

10

**LATVIJAS
NACIONĀLAIS
ĀKREDITĀCIJAS
BIROJS**

10

Tautsaimniecības attīstības un tirgus ekonomikas globalizācijas ietekmē aizvien nozīmīgāku lomu ieņem produktu un pakalpojumu kvalitāte. Patērētāji piešķir prioritāru lomu produktu un pakalpojumu kvalitātei pirms izdara savu izvēli. Lai nodrošinātu patērētāju pieaugošo vēlmju apmierināšanu, ir nepieciešamas produktu un pakalpojumu atbilstības institūcijas, kas sniedz neatkarīgu slēdzienu par atbilstību noteiktajām normām gan reglamentētajā, gan nereglamentētajā jomā. Veicot atbilstības novērtēšanas darbības, izšķiroša nozīme ir atbilstības novērtēšanas institūciju kompetencei attiecīgajā sfērā. Starptautiski atzītu atbilstības novērtēšanas institūciju kompetences izvērtēšana tiek nodrošināta ar akreditācijas procedūru.

Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs (LATAK) kopš tā dibināšanas ir veidojis Eiropas un starptautiskiem principiem atbilstošu akreditācijas sistēmu, nodrošinot desmit gadu pastāvēšanas laikā saviem klientiem un citām ieinteresētajām pusēm akreditācijas sistēmas atzīšanu Eiropas Akreditācijas kooperācijā un noslēdzot savstarpējās atzīšanas līgumu testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju un produktu, kvalitātes sistēmu un personāla sertificēšanas institūciju akreditācijas jomās.

2004. gadā LATAK pēc reorganizācijas darbojas kā valsts aģentūra, kas nodrošina lielāku neatkarību, efektīvāku darbību un profesionālo pilnveidošanos.

Savukārt izmaiņas atbilstības novērtēšanas likumā nostiprina akreditācijas lomu institūciju novērtēšanai reglamentētajā jomā.

Iepriekš minētie faktori dod mums pārliecību turpmākai LATAK attīstībai un savas darbības pilnveidošanai, nodrošinot pieaugošu klientu pieprasījumu pēc akreditācijas pakalpojumiem.

Pēdējo gadu sasniegumi nebūtu iespējami bez profesionāliem darbiniekiem, efektīvas akreditācijas padomes darbības un labas sadarbības gan ar ekonomikas ministriju, gan ar citām nozaru ministrijām.

LATAK desmit gadu jubilejā gribētu pateikties par doto ieguldījumu visiem esošajiem un bijušajiem darbiniekiem, kā arī visiem sadarbības partneriem.

Edmunds Bejskis
Latvijas Nacionālā
akreditācijas biroja direktors

VĒSTURE

1993. gadā Ekonomikas ministrija izveidoja speciālistu darba grupu, kas izstrādāja Latvijas kvalitātes nodrošināšanas koncepciju, kas kļuva par pamatu Kvalitātes nodrošināšanas nacionālai programmai, ko 1994. gada 12. aprīlī ar rīkojumu Nr. 162-r apstiprināja LR Ministru kabinets.

Kā svarīga šīs programmas daļa bija tādas Nacionālās akreditācijas sistēmas izveidošana Latvijā, kas atbilstu EN 45000 standartu sērijas prasībām. Šīs prasības tika ietvertas LR Ministru kabineta noteikumos Nr. 181 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju, sertificēšanas un inspicēšanas institūciju akreditācijas noteikumi Latvijā", kas tika pieņemti 1994. gada 23. augustā un, izpildot šo noteikumu prasības, LR Ekonomikas ministrija 1994. gada 30. augustā ar rīkojumu Nr. 295 dibina **Latvijas Nacionālo akreditācijas biroju LATAK**, kas, kā neatkarīga juridiska persona, atrodas LR Ekonomikas ministrijas pārraudzībā. Kā akreditācijas procesa uzraudzības un padomdevēja orgānu 1994. gada 23. augustā ar LR Ministru kabineta rīkojumu Nr. 404 dibina Latvijas Nacionālo akreditācijas padomi.

Saskaņā ar Nacionālās akreditācijas sistēmas tālāku attīstību 1996. gadā tiek izstrādāts visaptverošs likums par atbilstības novērtēšanu Latvijā un apstiprināti un aktualizēti vairāki noteikumi:

1996. gada 8. augusts

- pieņemts likums „Par atbilstības novērtēšanu”, kurā noteikta Latvijas Nacionālā akreditācijas sistēma

1996.gada 24.decembris

- pieņemti noteikumi Nr. 465 "Noteikumi par testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju, sertificēšanas un inspicēšanas institūciju akreditāciju"
- pieņemti noteikumi Nr. 463 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju, sertificēšanas un inspicēšanas institūciju pilnvarojuma kārtība atbilstības novērtēšanai reglamentētajā sfērā"

1999. gada 10. novembris

- pieņemti likuma "Par atbilstības novērtēšanu" grozījumi, kuros precizēti Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja galvenie uzdevumi un funkcijas 2000. gada 4. aprīlī
- pieņemti aktualizēti noteikumi Nr. 133 "Noteikumi par testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju, sertificēšanas un inspicēšanas institūciju akreditāciju"

2000. gada 28. marts

- pieņemti aktualizēti noteikumi Nr. 123 "Latvijas Nacionālās akreditācijas padomes nolikums"

2002. gada 31. oktobris

- pieņemti likuma „Par atbilstības novērtēšanu” grozījumi, saskaņā ar kuriem tiek noteikts, ka Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs ir Ekonomikas ministrijas pārraudzībā esoša valsts aģentūra

2003. gada 2. septembris

- pieņemti noteikumi Nr. 498 „Valsts aģentūras „Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs” nolikums”

2004. gada 1. aprīlis

- pieņemti likuma „Par atbilstības novērtēšanu” grozījumi, kas precizē biroja funkcijas saistībā ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā

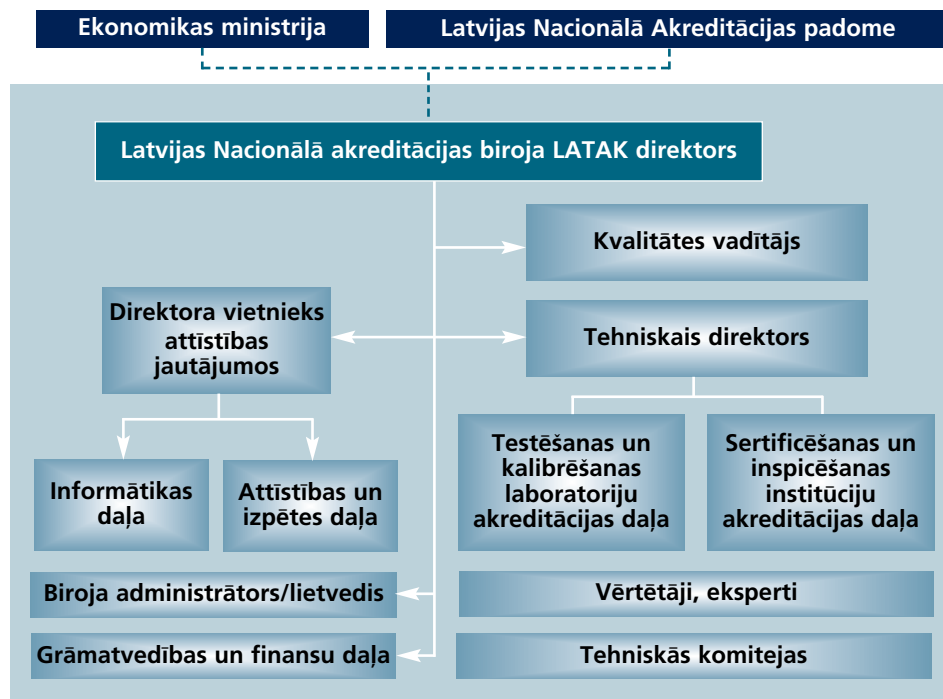
2004. gada 7. augusts

- pieņemti aktualizēti noteikumi Nr.689 „Noteikumi par testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju, sertificēšanas un inspicēšanas institūciju un vides verificētāju akreditāciju un uzraudzību”, kas papildina biroja funkcijas ar vides verificētāju akreditāciju un uzraudzību.

10

STRUKTŪRA

Valsts aģentūra "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" ir Ekonomikas ministrijas pārraudzībā esoša valsts institūcija, kas nodrošina vienotu atbilstības novērtēšanas sistēmu, laboratoriju, sertifikācijas iestāžu un inspekciju tīklu, kuru rezultāti būtu starptautiski atzīti, atbilstu Latvijas tautsaimniecības vajadzībām un dotu iespēju apliecināt Latvijas uzņēmēju ražoto produktu atbilstību Eiropas un starptautiskajiem standartiem, un veic testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju un sertificēšanas un inspicēšanas institūciju novērtēšanu, akreditēšanu un uzraudzību atbilstoši Latvijas nacionālajos standartos, normatīvajos aktos, Eiropas vai starptautiskajos standartos noteiktajām prasībām reglamentētajā un nereglamentētajā sfērā, ņemot vērā Latvijas tautsaimniecības vajadzības.

Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja darbības mērķis:

- Uzturēt Latvijā vienotu, Eiropas Savienības un starptautiskajām prasībām atbilstošu un starptautiski atzītu nacionālo akreditācijas sistēmu un nodrošināt Latvijas Nacionālajā akreditācijas sistēmā akreditēto institūciju rezultātu starptautisku atzīšanu.
- **Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja galvenie uzdevumi:**
  - novērtēt, akreditēt un uzraudzīt testēšanas un kalibrēšanas laboratorijas un sertificēšanas un inspicēšanas institūcijas atbilstoši Latvijas nacionālajos standartos, normatīvajos aktos, Eiropas vai starptautiskajos standartos noteiktajām prasībām;
  - tehniski nodrošināt Latvijas Nacionālās akreditācijas padomes darbu;
  - organizēt akreditācijas nozaru tehnisko komiteju darbu;
  - apmācīt akreditācijas ekspertus un akreditācijā iesaistītos speciālistus;
  - organizēt un koordinēt starplaboratoriju salīdzinošo testēšanu saskaņā ar Latvijas, Eiropas Savienības un starptautiskajām prasībām;
  - sadarboties ar citu valstu nacionālajām akreditācijas institūcijām;
  - pārstāvēt Latviju starptautiskajās akreditācijas organizācijās;
  - uzturēt un aktualizēt akreditēto institūciju informatīvo bāzi;
  - pēc ministriju pieprasījuma sniegt informāciju par akreditētajām institūcijām un to darbības jomu.

Latvijas Nacionālā akreditācijas padome ir konsultatīva institūcija testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju un sertificēšanas un inspicēšanas institūciju akreditācijai reglamentētajā un nereglamentētajā sfērā.

Padomes funkcijas:

- piedalīties sertificēšanas un inspicēšanas institūciju, kalibrēšanas un testēšanas laboratoriju akreditācijas valsts politikas izstrādāšanā un šīs politikas īstenošanas pārraudzībā;
- piedalīties Latvijas Nacionālās akreditācijas sistēmas reglamentējošo dokumentu un akreditācijas procedūru novērtēšanā;
- veicināt sadarbību ar starptautiskajām akreditācijas institūcijām;
- izvērtēt Nacionālā akreditācijas biroja gada finansiālo pārskatu un sniegt attiecīgu vērtējumu Ekonomikas ministrijai;
- izskatīt sūdzības un apelācijas par veikto akreditāciju vai kompetences novērtēšanu un sniegt Ekonomikas ministrijai priekšlikumus par sūdzībās un apelācijās minēto trūkumu novēršanu.

Akreditācijas padomes sastāvu veido pa vienam pilnvarotam pārstāvim no akreditācijā ieinteresētām valsts un sabiedriskām organizācijām - Ekonomikas ministrija, Labklājības ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Zemkopības ministrija, "Latvijas Nacionālais metroloģijas centrs", "Latvijas standarts", Latvijas Laboratoriju asociācija, Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Tehnisko ekspertu asociācija.

Birojs ir izveidojis **akreditācijas nozaru tehniskās komitejas (ANTK)**, kas sniedz konsultācijas tehniskajos jautājumos dažādās akreditācijas sfērās:

- metroloģijas ANTK;
- būvmateriālu, koksnis un pārstrādes ANTK;
- vides, veselības, pārtikas, GLP ANTK;
- sertifikācijas ANTK;
- mašīnu un iekārtu drošības ANTK.

10

BIROJS UN DARBINIEKI

LATAK birojs izvietots vienā ēkā ar Latvijas standartu un Latvijas Nacionālo metroloģijas centru, nodrošinot efektīvāku sadarbību gan metroloģijas, gan standartizācijas jomā.

Biroja telpas un tehniskais aprīkojums katru gadu tiek pilnveidoti un tiek uzlaboti darbinieku darba, kā arī klientu apkalpošanas apstākļi.

Birojs izmanto IT sasniegumus, lai efektīvi veiktu klientu, ekspertu un finanšu resursu administrēšanu.

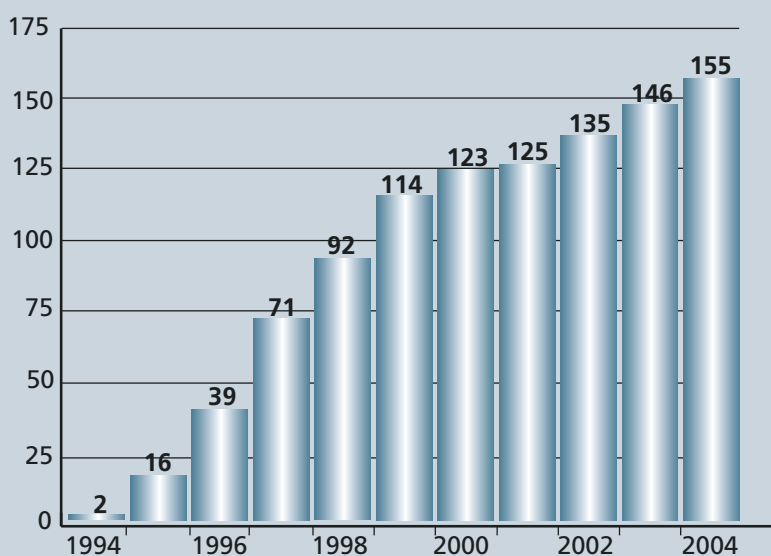
LATAK darbinieki uz 2004. gada 30. augustu

Direktors	EDMUNDS BEĻSKIS
Direktora vietniece attīstības jautājumos	INĀRA GOBA
Tehniskā direktore	ZINAIDA GORINA
Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju akreditācijas daļas vadītāja	LĪVIJA ZELTIŅA
Vecākie eksperti	JURIS VALĪNIEKS VELTA VILKĀJA VJAČESLAVS KRAUKLIS
Sertificēšanas un inspicēšanas institūciju akreditācijas daļas vadītāja	MAIJA EMSIŅA
Daļas vadītājas vietniece, kvalitātes vadītāja	IVETA GOBA-SERGŪTINA
Vecākais eksperts	JĀNIS ROZENBAHS
Informātikas daļas vadītājs	MĀRTIŅŠ MUIŽNIEKS
Grāmatvedības un finanšu daļas vadītāja	ANNA KRĪŅICINA
Grāmatvede	IEVA ALVATERE
Biroja administratore/lietvede	LAURA ROZENBAHA

DARBĪBAS PĀRSKATS

LATAK attīstība un aktivitātes kopš LATAK dibināšanas ir sniegtas sekojošās tabulās un shēmās.

AKREDITĒTO INSTITŪCIJU SKAITS LATVIJĀ

AKREDITĒTO INSTITŪCIJU SKAITS PA GADIEM

Jomas	Gadi											
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 jūnijs	
Testēšanas laboratoriju akreditācija	2	16	22	26	17	23	12	14	6	11	4	
Kalibrēšanas laboratoriju akreditācija					3	1	1	4	2	3		
Produktu sertificēšanas institūciju akreditācija				2	1			1	3	2	5	
Kvalitātes sistēmu sertificēšanas institūciju akreditācija					1							
Personāla sertificēšanas institūciju akreditācija			1					7	5	1	1	
Inspicēšanas institūciju akreditācija				4	1	1			2	2	3	

10

GALVENĀS AKREDITĒTO INSTITŪCIJU JOMAS

TESTĒŠANAS LABORATORIJAS:

pārtikas produktu un to izejvielu, lopbarības un tās pārstrādes produktu, dzeramā ūdens, vides objektu, klīniskā materiāla, metālu un to pārklājumu, koksnes materiālu un koksnes aizsarglīdzekļu, lauksaimniecības mašīnu un kokapstrādes iekārtu, degvielas, rotaļlietu, kosmētikas un parfimērijas līdzekļu, alkoholisko dzērienu, tabakas izstrādājumu testēšana, lidaparātu mezglu un detaļu noguruma mehāniskā testēšana, vielu un materiālu ugunsbīstamības rādītāju, pretuguns aizsarglīdzekļu, ugunsdzēsības tehnikas un ugunsdzēsības vielu testēšana, asins pagatavojumu bioķīmiskā, hematoloģiskā un bioloģiskā testēšana, ķīmisko produktu un naftas ķīmiskā un fizikāli ķīmiskā testēšana u.c. objektu testēšana.

KALIBRĒŠANAS LABORATORIJAS:

Alfa-, Beta-, Gamma- avotu aktivitātes, Alfa-, Beta- starojumu daļiņu plūsmas, Gamma starojuma dozas jaudas kalibrēšana; Alfa-, Beta-, Gamma- starojuma radiometru, dozimetru un radiācijas līmeņa signalizatoru, Alfa-, Beta-, Gamma- starojuma avotu, pusvadītāju gamma spektrometru; horizontālu tilpņu; normālelementu, līdzsprieguma ciparu un analogo voltmetru; elektroenerģijas uzskaites iekārtu; mehānisko ūdensskaitītāju; tilpuma mērīšanas; fotoelektrokolorimetru gaismas caurlaidības, spektrofotometru gaismas caurlaidības un absorbcijas, refraktometru gaismas laušanas; masas, atmosfēras spiediena, gaisa relatīvā mitruma; elektriskās strāvas stipruma, sprieguma un pretestības elektriskajai strāvai; spiediena, līdzsprieguma u.c. kalibrēšana

PRODUKTU SERTIFICĒŠANAS INSTITŪCIJAS:

pārtikas produktu; tabakas izstrādājumu; kosmētikas līdzekļu; rotaļlietu; degvielas; ķīmisko vielu un produktu; tekstilizstrādājumu; bīstamo iekārtu; būvmateriālu; metināšanas procesu, bioloģiskās lauksaimniecības produktu u.c. sertificēšana

PERSONĀLA SERTIFICĒŠANAS INSTITŪCIJAS:

kvalitātes sistēmas vadītāju, metinātāju, bīstamo iekārtu ekspertu, elektrospeciālistu, būvniecības speciālistu, kokmateriālu kvalitātes noteicēju un kvantitātes uzmērītāju, grāmatvežu, pārtikas nekaitīguma nodrošināšanas sistēmas (HACCP) vadītāju u.c. speciālistu sertificēšana

INSPICĒŠANAS INSTITŪCIJAS:

Bīstamo iekārtu; pārtikas produktu ražošanas (apstrādes, pārstrādes, fasēšanas), pārtikas uzglabāšanas un izplatīšanas, sabiedriskās ēdināšanas procesu un uzņēmumu; augu, augu produktu un ar tiem saistīto materiālu un augu aizsardzības līdzekļu; elektrostaciju hidrotehnisko būvju, ūdens saimniecību, hidroagregātu mehānisko daļu, elektrisko iekārtu un ietaišu, siltumietaišu u.c. objektu inspicēšana

LABORATORIJU DALĪBA LATAK UN STARPTAUTISKAJĀS ORGANIZĒTAJĀS PRASMES PĀRBAUDES (PP) PROGRAMMĀS

PP programmas (darbības joma)	Organizēto PP programmu skaits	Dalīblaboratoriju skaits
LATAK organizētās PP programmas (Dzeramā ūdens, notekūdens, toksisko metālu, piena testēšana)	3	50
EA koordinētās PP programmas (Cr (VI) noteikšana metināšanas dūmu putekļos, Naftas testēšana (Justervesent) CH 08, Zīmju elementi ūdenī Wa 4, Zīmju elementi rīsos)	4	10
APLAC koordinētās PP programmas (elektriskā drošība, ogļu, miltu, mazleģēta tērauda, rokvela cietības, olu pulvera, pārtikas, cementa, piena pulvera, rīsu miltu , nerūsējošā tērauda testēšana)	12	17
IMEP koordinētās PP programmas (Svina noteikšana vīnā, Metālu noteikšana ūdenī, Metālu noteikšana rīsos, Zīmju elementi tunci)	4	13
DAP koordinētās PP programmas (Materiālu testēšana)	1	3

2004. gadā uzsākta LATAK organizētās programmas „Divpusējās prasmes pārbaudes”, izmantojot sertificētus references materiālus, realizācija.

10

STARPTAUTISKĀS AKTIVITĀTES

1995	● LATAK pirmais starptautiskais novērtējums PHARE PRAQ II projekta ietvaros
1997	● LATAK tiek uzņemts par Eiropas Laboratoriju Akreditācijas kooperācijas EAL afileto biedru
1998	● LATAK Eiropas Akreditācijas kooperācijas EA novērtējums PHARE PRAQ III projekta ietvaros
1999	● LATAK tiek uzņemts par EA asociēto biedru ● LATAK Vācijas Akreditācijas Padomes sākotnējais novērtējums (Pre evaluation) AMOS projekta ietvaros ● LATAK tiek uzņemts par EA pilnu biedru ● LATAK EA sākotnējais novērtējums (Pre evaluation) PHARE PRAQ III projekta ietvaros
2000-2002	● LATAK EA novērtējums (Peer evaluations) saskaņā ar EA MLA procedūrām.

15.10.2002.	● EA MLA komiteja pieņem lēmumu par LATAK atbilstību EA Daudzpusējā atzīšanas līguma (EA MLA) prasībām sekojošās jomās: <ul style="list-style-type: none"> ○ testēšanas laboratoriju akreditācija; ○ kalibrēšanas laboratoriju akreditācij; ○ produktu sertificēšanas institūciju akreditācija; ○ kvalitātes sistēmas sertificēšanas institūciju akreditācija; ○ personāla sertificēšanas institūciju akreditācijas
27.11.2002.	● LATAK paraksta Eiropas akreditācijas kooperācijas Daudzpusējās atzīšanas līgumu (EA MLA)

LATAK aktīvi sadarbojas gan ar Rietumeiropas, gan ar austrumu akreditācijas institūcijām. Cieša sadarbība ir izveidojusies ar Baltkrievijas un Ukrainas akreditācijas institūcijām. 2003. gada decembrī tika noslēgts (atjaunots) sadarbības līgums starp Latvijas un Baltkrievijas akreditācijas institūcijām par sadarbību akreditācijas jomā. Šobrīd rit aktīvs darbs ar Ukrainas akreditācijas aģentūru par sadarbības līguma noslēgšanu. Kā arī LATAK Starpvaldību vienošanās ietvaros ir akreditējis pārtikas laboratoriju Ukrainā un plāno šīs laboratorijas sfēras paplašināšanu.

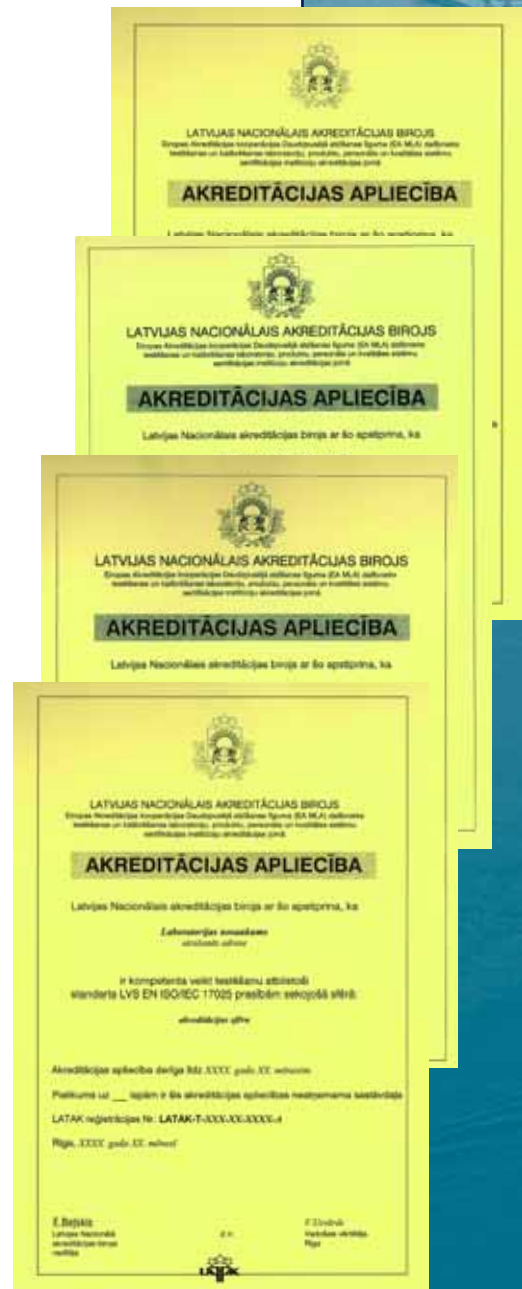

KLIENTU ATSAUKSMES

LATAK katru gadu organizē akreditēto institūciju aptauju, cenšoties noskaidrot klientu viedokli par kvalitātes sistēmas un tehniskās kompetences novērtēšanu, novērtēšanas rezultātu atspoguļošanu novērtēšanas pārskatā, informācijas sniegšanu, vērtētājiem un procedūram.

2003. gada aptaujas galvenie akreditēto institūciju ieguvumi pateicoties akreditācijai:

- lielāka klienta uzticība;
- citu institūciju atzīšana;
- pilnveidota kvalitātes vadības sistēma;
- pārliecība par institūcijas darba rezultātu kvalitāti;
- uzlabojies materiāli-tehniskais nodrošinājums;
- paaugstinājusies personāla kompetence;
- palielinājies pasūtījumu apjoms;
- u.c. ieguvumi.

10

LATAK kontaktinformācija

Kr. Valdemāra iela 157, Rīga, LV-1013, Latvija

Tālrunis: +371 7373051;

+371 7370122;

Fakss: +371 7362990

E-pasts: latak@latak.lv;

Interneta adrese: www.latak.lv